

En tømrer fra Thy med udlængsel

Redigeret af Britta Nielsen, Vestervig

Anders Christian Christensen var ældste søn af Marie (født Løjstrup) og Christen Andersen Christensen (Abildgård smed). Han uddanner sig som tømrer og flytter til København, hvor han klarer sig igennem den første tid med meget få midler, men med megen gåpåmod og flid. Den 28. april 1928 består han svendeproven og møder sin kone i 1929. De får tre drenge og bygger villa i Kastrup.

I 1937 starter han sit eget tømrerfirma.

Fire af hans søskende flyttede også i løbet af deres ungdom til Københavnsområdet, således at der altså kun var én tilbage i Thy, som var min far, Henry Christensen, Vester Ulsted.

Følgende er en del af A.C. Christensens "Ego foredrag" i Kastrup Rotary i foråret 1955.

Jeg er født i Thy i Hurup sogn, far var smed, men han havde også stor interesse i – og lyst til landbruget, og da der i foråret 1907 blev udstykket en stor gård, der hed "Abildgård", købte han, som en af de første, en parcel på 9 tdr. land, og fik bygget et statshusmandsbrug med en smedje.

Far og mor blev gift i efteråret 1907 og begyndte, som man siger, med de bare hænder og med en ærlig vilje, at skabe det gode hjem, der blev vort. Det lykkedes rigtig godt for dem – det mener i hvert fald vi søskende. Vi blev efterhånden seks og følte os alle sammen stærkt knyttet til vore forældre og til vort barndomshjem. Vi var kede af det, da vi i 1950 måtte se det gå over på andre hænder, fordi far ikke kunne overkomme at passe det mere. De købte så et mindre hus i selve Hurup, hvor far døde i 1951, knap 70 år gammel.

Jeg blev født i september 1908. Det var en søndag, og som den ældste måtte jeg jo passe mine mindre søskende, efterhånden som de

kom. Far havde travlt i smedjen, så mor måtte gøre meget af markarbejdet. Det var et slid for dem begge to, og efterhånden som vi voksede op, måtte vi hjælpe til, så godt vi kunne. Jeg var ikke ret gammel (jeg tror, jeg var ni år) da jeg fik lov til at bruge hestene i marken. Vi havde to små islandske heste. Jeg var stolt som en pave, da jeg første gang alene havde harvet et stykke færdig. Året efter pløjede jeg marken alene og følte mig selvfølgelig som en farlig karl.

Fornøjelser, som kostede penge, var der meget sjældent råd til, men der var to begivenheder, som vi glædede os umådeligt til fra år til år. Den ene var julen, og den anden var vores årlige tur til Vesterhavet.

Forberedelserne til julen begyndte for så vidt sidst på sommeren, når vi udvalgte én af grisene til julegris. Den blev så fedet op efter alle kunstens regler. Vi børn fulgte dens udvikling med levende interesse og kælede for den på alle måder. Jo større og federe den blev – des stoltere var vi. Den skulle jo da helst være større end naboens, men når så dagen kom, hvor den skulle slagtes, en uges tid før jul, da var vi knap så stolte. Vi gik gerne over til naboen, medens det stod på. Vi var til mode, akkurat som Jeppe Aakjær har skrevet det i sin fortælling: "Når grisen slagtes".

Julegaverne, vi fik, var ikke store i forhold til, hvad børn er vant til nu, men for os var de det. Det var afgjort årets største og mest højtidelige øjeblik, når far, efter at vi havde spist, gået rundt om juletræet og fået vore julegaver, så spændingen var udløst, læste juleevangeliet for os. Julemorgen fik vi kaffe på sengen. Det skete kun den ene gang om året.

Den anden store begivenhed, turen til Agger ved Vesterhavet, foregik om sommeren. Far havde ellers sjældent tid til at tage ud med os, men den ene dag blev alt andet lagt til side. Naboen passede vore kreaturer, og så startede vi fra morgenstunden af med islænderne for vognen.

Abildgård smeds børneflokk ca. 1946.

*Øverst fra venstre: Søren (gartner i Herstedøster), Christian (tømrer i Kastrup),
Jens (bankdirektør i Store Heddinge).*

*Nederst fra venstre: William (kriminalbetjent i Rejseholdet Herlev), Gertrud (husmor i Hørsholm)
og Henry (gårdejer i Vester Ulsted)*

Alene det var en begivenhed, og så det at tilbringe en hel dag ved det eventyrlige Vesterhav. Vi var godt trætte og sov som regel, når vi om aftenen kørte hjem.

Jeg holdt meget af at gå i skole og havde let ved at lære. Jeg ville gerne have været i melleskolen, men det var der ikke råd til. I stedet for kom jeg ud at tjene den sommer, hvor jeg blev tolv år. Det var hos en bror til en af vore naboer, som boede to mil fra vort hjem. Jeg kom derhen den 23. juli 1920, fordi den tjenestedreng, de havde haft, var løbet af pladsen.

Det var flinke mennesker, og jeg havde det godt nok, men jeg led så skrækkeligt af hjemve. Jeg var lykkelig, da det blev d. 1. november, så jeg kunne komme hjem igen. Jeg fik 60 kr. for tre måneder og købte et sæt tøj for pengene.

Sommeren efter tjente jeg i "Abildgård". Det var hovedparcellen af den gård, der var blevet udstykket, og som vor jord før havde hørt til. Den var på 150 tdr. land. Der var tre karle og så mig, der skulle passe kreaturerne.

Jeg havde det udmærket der, men det var et sted, hvor der skulle laves noget.

Der var ca. 25 malkekøer, som vi var tre om at malke. Der var ingen malkemaskine dengang.

Vores arbejdsdag begyndte kl. 5, hvor vi skulle have malket, før vi spiste davre. Når det var overstået, skulle jeg have køerne ud på græs. De stod i tøj, og når jeg trak dem ud, var de koblet sammen fem og fem. Der var så fem rækker bag hinanden. Jeg havde et farligt mas med at få dem til at makke ret i begyndelsen, men da der var gået et stykke tid, og vi havde lært hinanden at kende, gik det meget let.

Vi havde også en tyr, en stor hel hvid krabat, som hed "Prins Hvide". Den blev jeg også gode venner med, og den blev efterhånden så tam, at jeg red på den. Det vakte ligefrem opsigt, når jeg kom ridende på "Hvide" i spidsen for 25 sammenkoblede køer.

Det er kloge dyr, og når man behandler dem ordentlig, kan man få dem til næsten alting. Jeg kan huske, at tyren havde revet sig løs en dag, jeg var i skole. Den havde kun ring i næsen, og de andre kunne ikke få fat på den, men da jeg kom hjem, kunne jeg gå lige hen til den og sætte tøjret på – mig kendte den.

Køerne kom ind til middag og blev malket, så ud igen om eftermiddagen og ind ved 18 - 19 tiden, hvor vi malkede til aften. Jeg var færdig ved 20 - 20,30 tiden, og så var jeg også tjenlig til at gå i seng.

Jeg gik i skole hver anden dag fra kl. 7,30 – 11,30. Da skulle jeg kun have malket og trukket køerne ud, så ordnede manden resten, før jeg kom hjem. Det var en flink mand, og jeg blev ikke holdt hjemme fra skole ret ofte i modsætning til mange andre tjenestedrenge. Den værste tid var egentlig den måned, hvor vi havde ferie fra skolen. Jeg havde ingen ferie og var glad, da jeg kunne komme i skole igen. Jeg havde fri hver anden lørdag eftermiddag og en enkelt gang om aftenen.

Der skete den sommer 2 begivenheder, som jeg husker særlig godt: Jeg så for første gang en film. Det var "Synnøve Solbakken". Dernæst var jeg ude at køre med tog for første gang. Det var med skolen, der var på udflugt til Viborg. Den udflugt levede vi højt på længe.

Jeg fik 160 kr. i løn den sommer og var væl-

dig stolt, da jeg den 1. november kom med den mægtige kapital. Pengene blev lagt til side - de skulle bruges til konfirmationstøj.

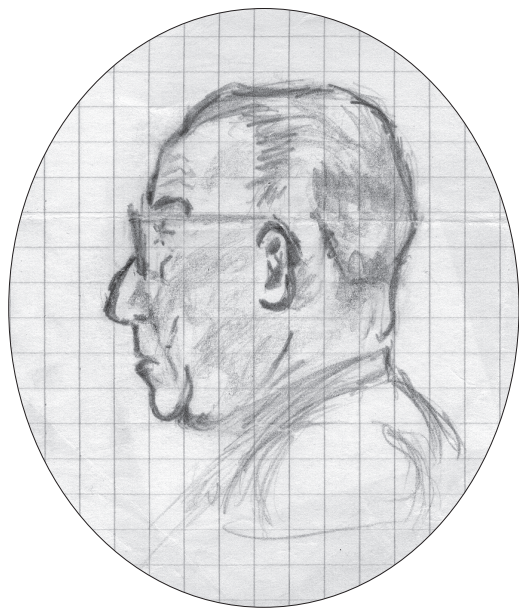
Den vinter gik jeg til konfirmationsforberedelse. Det var hos en præst i nabosognet, pastor Dahl, som far og mor var så glade for. Han var grundtvigianer og var et dejligt menneske. Han flyttede senere til Hurup, og så vidt jeg ved, har han også konfirmeret alle mine søskende. Jeg blev konfirmeret d. 2. april 1922, og da far et stykke tid i forvejen havde spurgt, om jeg gerne ville lære et fag, havde jeg svaret, at jeg gerne ville være tømrer. Egentlig ikke fordi jeg havde særlig lyst til det, men mere fordi jeg ikke ville blive ved landbruget.

Jeg kunne først komme i lære til november, når jeg var fyldt 14 år, og fik derfor igen plads på en gård den sommer. Det var et sted, hvor vi var to karle.

Nu havde jeg ret til at kalde mig "karl" og gjorde da også en karls arbejde. Gården var på ca. 60 tdr. land, dejlig velholdt og i god drift. Manden havde arvet den efter sine forældre og sad godt i det, men midt på sommeren byttede han den væk med en gammel forsømt hedegård en mils vej derfra. "Øster Ulsted" hed den og var på ca. 200 tdr. land. Vi kunne ikke forstå, at han ville gøre det, men han mente, at der lå en opgave for ham med at rette "Øster Ulsted" op. Det lykkedes da også for ham. Besætningen ville han ikke af med, så vi flyttede derop med alle dyrene.

Det var mærkeligt at se, som de længtes hjem til det sted, hvor de var vant til at være. Navnlig hestene kunne vi mærke det på. Når vi kom ud i indhegningen stod de altid i det hjørne, som var nærmest det gamle hjem, og når vi kørte eller red med dem, søgte de altid den vej, der førte dertil. Det varede længe, før de accepterede det nye.

Jeg havde deroppe en oplevelse, som jeg aldrig glemmer. Det var en aften sidst i høsttiden, vi havde arbejdet sent. Jeg tror, vi fik det sidste korn ind den aften, og da vi spiste ved 18 tiden, havde jeg fået besked på at sætte to følhopper på græs. De havde gået for vognen hele dagen, og kunne godt undværes om aftenen. Føllene var blevet så gamle, at de samme dag

Christian (tegner ukendt)

Henry (tegner ukendt)

var blevet taget fra de gamle heste, så de kun var sammen om natten.

Da vi var færdige ved 22.30 tiden, skulle jeg hente de to gamle heste ind. De stod en lille km. fra gården. For at komme op på marken, hvor de stod, skulle vi hen til en opkørsel ca. 1 km. fra gården, fordi der udfør gården på den anden side af vejen var en skrænt på 2-3 m. op til marken.

Det var meget koldt og bælgmørkt den aften, og da jeg kom op og fik fundet hestene, koblede jeg dem sammen og kravlede op på den ene – jeg ville jo ride hjem. Så snart jeg var kommet op satte hestene af sted, alt hvad de kunne, hjemad mod gården. De ville hjem til føllene hurtigst mulig. Jeg prøvede at dreje dem nedad mod opkørslen, men det var umuligt. De tog den lige vej mod gården og altså også mod skrænten.

Jeg blev så bange, som jeg aldrig har været, hverken før eller siden, og udmalede mig, hvad der ville ske, når vi kom til skrænten. Det var jo mørkt, så de kunne ikke se den. De kunne falde, og jeg komme under dem. Hvis den ene stoppede, og den anden sprang, ville der ske noget forfærdeligt, og hvis de stoppede pludse-

ligt ved skrænten begge to, ville jeg ryge ud over dem og 2-3 m. ned på vejen.

Der fór en masse tanker gennem hovedet på mig i de øjeblikke, det varede. Springe af turde jeg ikke, det gik jo meget stærkt. Jeg troede bestemt, min sidste time var kommet. Om hestene kunne se skrænten, ved jeg ikke, men da vi kom til den, sprang de heldigvis begge to samtidig og landede fint. Jeg stødte mig noget så skrækkeligt et vist sted, da vi tog vejen, men jeg faldt ikke af, og springet havde taget farten så meget af hestene, at jeg heller ikke faldt af, da de pludselig standsede foran stalddøren.

1. november 1922 begyndte jeg så min læretid hos tømrermester P. C. Poulsen i Hurup. Jeg skulle være der i fire år og skulle have kost og logi, men ellers ingen løn. Poulsen drev en blandet landforretning og var en dygtig og samvittighedsfuld håndværker og en god lærermester.

Vi lærlinge syntes, at han undertiden kunne være for streng, men det synes lærlinge vist som regel om deres mester. Senere har vi måttet erkende, at det var rigtig, det han sagde. Vi var to lærlinge. Den anden hed Chr. Sørensen og havde været der i 1½ år, da jeg kom i lære. Om

sommeren havde vi indimellem en svend, men i reglen var vi alene.

Det gik mig, som det vist går de fleste læringe, at da der var gået et stykke tid, mistede jeg fuldstændig lysten til at være tømrer. Jeg var vant til at kunne udføre det arbejde, jeg blev sat til på en nogenlunde tilfredsstillende måde, og nu var der altid noget at udsætte på det, men det turde jeg naturligvis ikke tale om. Man ville jo blive betragtet som en slap fyr, hvis man sådan holdt op og ikke fuldførte det, man var begyndt på.

Nå – da der var gået et stykke tid, og jeg havde fået lært så meget, at jeg fik lov til at lave noget på egen hånd, så kom lysten igen.

Jeg var stolt over det første arbejde, jeg lavede helt alene. Det var en ligkiste. Jeg syntes, den var vældig pæn, og fik da også ros for den, selv om der, som læremester sagde, var visse ting, der godt kunne være lavet anderledes.

Efterhånden kom det til at gå helt godt, og jeg har aldrig siden fortrudt, at jeg valgte det fag.

Lommepege var det naturligvis småt med i læretiden. Jeg fik 1 kr. om ugen af far, og det kom man ikke langt med.

Vi tjente undertiden en skilling ved at arbejde om aftenen, når der var travlt, og vi havde også sommetider noget privat arbejde i fritiden. Det var mester nu ikke så glad for. Dels gik det jo fra ham, og dels mente han, at vi blev for trætte, så vi om dagen ikke kunne passe vort arbejde, som vi skulle.

Det skete også, at mester gav os en skilling, men han gjorde det sommetider sådan på sin egen måde.

Som yngste lærling skulle jeg rydde op efter fyraften, og om lørdagen skulle affaldet, der var blevet i ugens løb, sorteres – pinde for sig og spåner for sig. Sommetider var jeg først færdig langt ud på aftenen og var godt sur, men det skulle være i orden.

Den første vinter fandt jeg to gange en femkroneseddel i spånkurven. Jeg afleverede dem selvfølgelig hver gang, men fik så den besked, at det nok var til den, der fandt dem.

Den 1. november 1926 blev jeg færdig med min læretid hos P. C. Poulsen. Jeg ville ikke lave

svendestykke, fordi jeg ville lave det i København (dengang var det ikke tvunget at aflægge svendeprov).

Det tog Poulsen mig meget unødigt op, det passede ham ikke, og da jeg spurgte ham, om der var noget arbejde til om vinteren, svarede han, at han jo havde regnet med, at jeg rejste til København. Der var i øvrigt heller ikke noget arbejde.

Rejse til København på må og få i november måned, det turde jeg ikke. Min lærekammerat, som var rejst 1½ år før, frarådede mig det stærkt. Han havde lavet svendestykke derhjemme og meldt sig i fagforening, men kunne ikke blive tilmeldt i "Københavns afdelingen" fordi denne afdeling ikke var tilsluttet "Dansk Tømrerforbund", og der var temmelig stor arbejdsløshed derinde.

Det var derfor, jeg hellere ville lave mit svendestykke i København. Så ville jeg automatisk gå med i fagforeningen der.

Men det havde jo lange udsigter. Foreløbig var jeg arbejdsløs tømrersvend i Thy. Fagforening var jeg ikke i, og det var i det hele taget ikke så godt. Ligge dem til byrde derhjemme, ville jeg helst ikke. Far havde nok at slås med på det tidspunkt. Jeg fik så fat i noget arbejde som murerarbejdsmand. Jeg var ikke glad for at fortælle far det, men han så lidt på mig, og gav mig så hånden og sagde: "Det gjorde du ret i."

Jeg skulle have 120 kr. og kosten i perioden fra november til jul og købte noget tøj for pengene. Det trængte jeg hårdt til.

Manden, jeg arbejdede for, boede i Hurup, men byggede en landejendom et stykke udenfor byen. Han var egentlig en dygtig og flink mand, men var meget glad for penge og havde selvfølgelig regnet ud, at når han nu fik mig, officielt som murerarbejdsmand, så kunne jeg jo samtidig lave det tømrerarbejde, der var, og sådan gik det da også.

Han var stærkt indre missionsk, sådan på sin egen måde. Bl.a. var det nødvendigt for hans helbred, at han drak et par snapse hver dag til sin mad, og at han fik rigtig smør. Vi andre, også hans kone og børn, måtte nøjes med margarine.

Mureren, som jeg officielt passede op, spiste

også hos ham, og når vi om aftenen kørte hjem, kom vi altid først, fordi manden kørte med hestevogn og vi på cykel. Vi kom også først til bords, og skelede selvfølgelig til smørskålen, som stod ved mandens plads.

En aften byttede mureren indholdet om, og vi spiste smørret. Manden spiste margarinen, men siden den tid kom smørskålen ikke på bordet, før han selv var kommet hjem.

Til nytår fik jeg arbejde hos en tømrermester, i noget der hedder "Morup Mølle", mellem "Bedsted" og "Lodbjerg Fyr". Jeg fik 15 kr. om ugen samt kost og logi. Der var jeg til efter påske. Derefter kom jeg til en tømrermester i Hurup og blev sendt ud for at lave et statshusmandssted i nærheden af Thisted. Det var 4 mil fra mit hjem (30 km.). Jeg var derude hele ugen, og var kun hjemme om søndagen. Der fik jeg 42 kr. om ugen samt kost og logi. Det var en mægtig løn, og jeg fik efterhånden købt mig noget tøj.

Den 26. juli 1927 kom der brev fra min lærerkammerat, som arbejdede i København, at jeg kunne komme over og hjælpe ham færdig med nogle småhuse, som han var i gang med. Han havde fået indrejsetilladelse til Amerika, og skulle rejse den 30. august, så han kunne dårligt nå at blive færdig selv. Jeg rejste omgående den 27. om aftenen.

Mor var ked af det. København stod for hende som noget nær det værste sted et af hendes børn kunne rejse til. Selv havde hun dengang aldrig været udenfor Thy. Det havde far i øvrigt heller ikke, undtagen dengang han var soldat. Han var med mig på stationen, og da vi sagde farvel til hinanden, sagde han det samme til mig, som han havde sagt, hver gang jeg var rejst hjemmefra for at begynde noget nyt: "Kan du nu være en god dreng".

Det er den eneste formaning, jeg kan huske, han brugte, men den rummer jo egentlig også alt, hvad der behøves.

Jeg var naturligvis meget spændt på at se København og blev vist egentlig noget skuffet, da jeg endelig kom dertil, men det fortog sig nu hurtigt.

Efterskrift: (Redaktionen)

A. C. Christensen oparbejdede i de følgende år en større tømrervirksomhed, og stod bl.a., i flere omgange, for byggerierne i Kastrup Lufthavn. Han sad i flere år i Tømrerlaugets bestyrelse og i Tømrernes Voldgiftsret, og var oldermænd i mange år. Når han var på besøg hjemme i Hurup, havde han venner her, han stadig havde forbindelse med og gerne besøgte.

A. C. Christensen døde i 1976.

*Barndomshjemmet i Ettrup
(nu Grurupvej 3A).*

*Maleriet er et bestillings-
arbejde og brugt som
bryllupsgave til Ane Marie og
Christians bryllup i 1938 fra
familien i Ettrup.*

*Kunstneren Leo Pallesgaard,
Vestervig havde netop bestået
svendepreven med højest
mulig karakter - sølv*